

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24   **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Kuzmin Eduard

TOWARDS THE DESIGN OF A SYSTEM OF PUNISHMENTS IN INTERNATIONAL
CRIMINAL LAW 233

Мануйлова Катерина Вікторівна

ЮРИСДИКЦІЙНІ ТА НОРМАТИВНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ
НЕПОВНОЛІТНІХ У КОНТЕКСТІ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ 235

Цибульська Ольга Юрійвна

ЩОДО ПИТАННЯ НЕДОТРИМАННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ ПРИ
РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА СУДОВИЙ ЗАХИСТ ЧЕРЕЗ РЕЛІГІЙНІ ПЕРЕКОНАННЯ В УМОВАХ
ЦИФРОВІЗАЦІЇ 238

Войтович Павло Петрович

ПРАВО НА УЧАСТЬ ЯК ШЛЯХ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ. 241

Hryb Anna

INTERNATIONAL PROTECTION OF HUMAN RIGHTS IN THE INFORMATION SOCIETY 244

Плотніков Олексій Вікторович

УХВАЛЕННЯ КОНВЕНЦІЇ ПРО ДЕЯКІ ВИДИ ЗВИЧАЙНОЇ ЗБРОЇ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ КРОК
В ФОРМУВАННІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ОБМЕЖЕННЯ ЗАСТОСУВАННЯ
ДЕЯКИХ ВИДІВ ОЗБРОЄНЬ В БОЙОВИХ ДІЯХ. 247

Федорова Тетяна Сергіївна

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО У СУЧАСНИХ ВИКЛИКАХ УКРАЇНИ: КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ 250

Hrebeniuk Dmytro

THE DISCUSSION AROUND THE DEFINITION OF «EUROCRIME». 252

Бірюков Руслан Миколайович

СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ПРОТОКОЛІВ ДО КОНВЕНЦІЇ ПРО ЄВРОПОЛ 255

Бондарюк Ольга Олегівна

ПРОБЛЕМАТИКА В ПРОЦЕДУРІ ПОВЕРНЕННЯ ВИКРАДЕНИХ ДІТЕЙ НА ПОСТІЙНЕ МІСЦЕ
ПРОЖИВАННЯ 258

Галат Владислав Ігорович

ВПЛИВ ВІЙНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ
ДОГОВОРІВ МІЖНАРОДНОЇ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ТОВАРІВ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ ДЛЯ
ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ 262

Жакун Маргарита Юріївна

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ВІЙНИ:
СИНЕРГІЯ ВОЄННОЇ ДИПЛОМАТІЇ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ 265

Івахненко Єлизавета Олександрівна

ДО ПРОБЛЕМИ ВСТАНОВЛЕННЯ СУТНОСТІ ДЕФІНІЦІЇ КІБЕРПРОСТОРУ ТА
МІЖНАРОДНОГО РЕГУЛЮВАННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ. 269

Марченко Дмитро Вікторович

ЕЛЕКТРОННІ ДОГОВОРИ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ: КОЛІЗІЙНІ ПИТАННЯ
ФОРМИ ТА ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ 271

Омельченко Іван Ігорович

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ПРОПОРЦІЙНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ
ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ 274

Островерхий Олександр Олександрович

МЕХАНІЗМИ ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПОКАРАННЯ ЗА
ЗЛОЧИН АГРЕСІЇ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ. 279

Раздорожний Герман Юрійович

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ АДВОКАТІВ 281

Редченко Ярослав Олександрович

ЕМІСІЯ ТА ОБІГ ЦИФРОВИХ ВАЛЮТ: ПОРІВНЯННЯ МІСА ТА ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ... 284

5. Сак В. В. Міжнародне право та гуманітарні кризи: роль міжнародного співробітництва у захисті прав людини. *Академічні візії*. 2024. Вип. 35. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13851618>

6. Розумовський О. С. Захист прав людини, пов'язаного з порушенням ст. 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.) в умовах збройного конфлікту. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. № 70. С. 141–145. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.70.20>

7. Падалка М. А. Міжнародно-правовий захист цивільного населення під час збройних конфліктів. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*. 2022. Вип. 6. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2022-6-01-10>

Ключові слова: міжнародне гуманітарне право, цивільне населення, новітні військові явища, воєнна необхідність, гуманітарні обмеження, рівень безкарності, комбатанти, міжнародні організації.

Keywords: international humanitarian law, civilian population, new military phenomena, military necessity, humanitarian restrictions, level of impunity, combatants, international organizations.

Острове́рхий Олександр Олександрович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри міжнародного та європейського права*

МЕХАНІЗМИ ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПОКАРАННЯ ЗА ЗЛОЧИН АГРЕСІЇ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Міжнародне гуманітарне право (МГП) є окремою галуззю міжнародного публічного права, що регулює порядок ведення воєнних дій та встановлює гарантії захисту осіб, які не беруть участі у бойових діях. Воно накладає обмеження на використання сили, дозволяючи її застосування лише в обсязі, необхідному для досягнення законної військової мети – послаблення військового потенціалу противника незалежно від передумов конфлікту [1, с. 50].

Одним із ключових аспектів МГП є механізми відповідальності за порушення його норм, зокрема за злочин агресії. Під агресією розуміється застосування збройної сили однією державою проти суверенітету, територіальної цілісності або політичної незалежності іншої держави. Кримінальна відповідальність за цей злочин визначається на міжнародному рівні, що дозволяє залучати до відповідальності не лише держави, а й індивідуальних осіб, які ухвалювали рішення про агресію або сприяли її здійсненню.

Фундаментальними принципами МГП є розрізнення, пропорційність і військова необхідність. Принцип розрізнення передбачає поділ між цивільними та військовими об'єктами, що спрямовано на мінімізацію шкоди для мирного на-

селення. Пропорційність обмежує застосування зброї та військових методів, що можуть спричинити надмірну шкоду. Військова необхідність допускає використання сили лише в межах досягнення законних військових цілей. Недотримання цих принципів призводить до юридичних наслідків, зокрема, кримінального переслідування за воєнні злочини [2, с. 610].

Розгляд справ про злочин агресії здійснюється міжнародними судами та трибуналами, серед яких ключову роль відіграє Міжнародний кримінальний суд (МКС). Відповідно до Римського статуту, прийнятого в 1998 році, МКС має юрисдикцію щодо фізичних осіб, які скоїли злочин агресії, воєнні злочини, злочини проти людяності та геноцид. Однак, можливість притягнення до відповідальності за агресію обмежена: юрисдикція МКС щодо цього злочину поширюється лише на держави, які ратифікували відповідні положення Статуту.

Україна, хоча й не є повноправною учасницею Римського статуту, визнала юрисдикцію МКС щодо воєнних злочинів, вчинених на її території, що стало правовою підставою для розслідування російської агресії. У 2023 році Офіс прокурора МКС відкрив розслідування щодо злочинів, вчинених під час російсько-української війни, що є важливим кроком у міжнародному правовому процесі [3].

Особливість покарання за злочин агресії полягає в тому, що відповідальність несуть не лише безпосередні виконавці, а й державні та військові керівники, які ухвалювали рішення про застосування сили. Санкції можуть включати:

- індивідуальне кримінальне переслідування (передбачає покарання у вигляді позбавлення волі для осіб, визнаних винними у злочині агресії);
- міжнародні санкції (замороження активів, заборона на в'їзд, економічні та політичні обмеження щодо держави-агресора та її посадовців);
- відшкодування шкоди (передбачає обов'язок агресора компенсувати втрати постраждалих державі та її громадянам).

Зважаючи на масові порушення міжнародного права під час війни в Україні, зокрема незаконне позбавлення волі цивільних осіб, катування військовополонених та навмисне знищення цивільної інфраструктури, міжнародна спільнота працює над створенням спеціального трибуналу для розгляду злочину агресії.

Одним із головних викликів є необхідність узгодження міжнародно-правових норм із національними правовими системами. В Україні міжнародні договори, ратифіковані Верховною Радою, мають статус національного законодавства. Відповідно до Конституції України та Закону «Про міжнародні договори України», у разі суперечності між нормами міжнародного та національного права перевага надається міжнародному праву [4; 5].

Не менш важливим питанням є ефективність розслідування воєнних злочинів. Незважаючи на існування міжнародних механізмів, таких як МКС, процес притягнення до відповідальності часто триває роками через складність збирання доказів, необхідність міжнародної співпраці та політичні аспекти.

Отже, злочин агресії є одним із найтяжчих порушень міжнародного публічного права, що підриває основи світового порядку та призводить до масштаб-

них гуманітарних наслідків. Існуючі міжнародні механізми, включаючи діяльність Міжнародного кримінального суду та можливість створення спеціального трибуналу, відіграють важливу роль у притягненні винних до відповідальності. Проте, для забезпечення ефективного правосуддя необхідне вдосконалення правових норм, прискорення судових процедур і зміцнення міжнародної співпраці.

Україна, як суверенна держава, що зазнала агресії, активно сприяє розвитку міжнародних ініціатив, спрямованих на встановлення справедливості та покарання винних. Формування міжнародно-правових механізмів, зокрема спеціального трибуналу, стане важливим кроком у забезпеченні відповідальності за злочини, скоєні під час російсько-української війни.

Список використаних джерел:

1. Гнатівський М. М. Дискусія про фрагментацію міжнародного права у світлі міжнародного гуманітарного права. *Право та державне управління*. 2012. № 3. С. 47-50.

2. Царенко О. М., Тична Б. М., Федчук Т. Ю. Порушення норм міжнародного гуманітарного права в умовах російської збройної агресії. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 4. С. 607-611.

3. Чотири Женевські конвенції 1949 року та Перший Додатковий протокол 1977 року. *International Humanitarian Law Databases*. URL: <https://ihl-databases.icrc.org/applic/ihl/ihl.nsf/vwTreaties1949.xsp>

4. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>

5. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 № 1906-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>

Ключові слова: міжнародне гуманітарне право, Міжнародний кримінальний суд, воєнні злочини, злочини проти людяності, геноцид, притягнення до відповідальності.

Keywords: international humanitarian law, International Criminal Court, war crimes, crimes against humanity, genocide, prosecution.

Раздорожний Герман Юрійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри міжнародного та європейського права*

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ АДВОКАТІВ

В умовах глобальних викликів і зростаючих загроз, що виникли в Україні під час війни, адвокати відіграють ключову роль у захисті прав людини, особливо у контексті мобілізаційних та військових питань, а також інших кризових ситуацій під час здійснення адвокатами захисту прав людини. Адже війна завжди